

About Diener's book  
Weinerék Amerikában

# BEVÁNDORLÓ

Érdekes magyar könyv került a kezembe a mi-  
nap, mikor a gumigyártás világközpontjának köl-  
csönkönyvtárában jártam. Címe: "Weinerék Ame-  
rikában." Tárgya: egy tipikus  
magyar kivándorló család küz-  
delme és sorsa nagy Ameriká-  
ban. Írója: Öreg Amerikás. A  
címlapon nincs dátum, csak az  
áll, hogy nyomtatott a Szabadság  
nyomdájában. A könyvet olvas-  
va nyilvánvaló lett előttem, hogy  
az legalább is félévszázaddal  
előbb íródott, talán még néhai  
Kohányi Tihamér idejében.  
Hogy ki írhatta, nem is sejtem.



Varga Eva

Talán akad az olyasók között valaki, aki tudja,  
vajjon melyik neves szerkesztő volt a szerzője,  
ilyan "öreg Amerikás" aki ismerte Magyarorszá-  
got, Amerikát és a bevándorlók küzdelmes sorsát  
is.

A könyv érdemes lenne arra, hogy folytatások-  
ban közölje le az amerikai magyar sajtó. Mert  
ebben az érdekes, helyenkint mosolyra készítő,  
másutt meg könnyekre-indító könyvben benne van  
a multban idészakadt magyarok élete. Egy dus-  
gazdag budapesti gabonakereskedő, felesége és  
két gyermeke a történet főszereplői. Az apa any-  
nyira tönkrement a tőzsdei spekulációkon, hogy  
még a rokonait is csődbevitte. Emberi számítás  
és a magyar kereskedelmi törvények szerint csoda  
kellett volna hozzá, hogy talpraállhasson. Hirte-  
len döntéssel inkább azt a "szibériai száműzetést"  
választotta, amelyet azokban az időkben Ameri-

SORS



2 1911

ka jelentett sok-sok letört ember számára:

Fedélközi ut . . . csakjából evés . . . Ellis Island-i Castle Garden . . . Kiszállás South Ferry-ben, Mesteri ábrázolása annak, min megy keresztül a bevándorló, míg kiér a szabadság hazájába. Itt aztán következett a szenvedések folytatása; család honfitárs, "knock-out drop" az italban, elyiszik még azt a néhány dollárt is, ami a családfő zsebében volt. Senkihez sem fordulhat, hiszen azokban az időkben még csak gyerekcipőben jártak a magyar egyletek is. Az a kétségbeesett kérdés, hogy "Istenem, mihez fogjunk?" — hány amerikai lelkéből szakadt fel? S kezdődött a kálvária járás. Lakás a Boweryben; sötét, levegőtlen zug, keserű emberekkel, akik a világ különböző tájairól kerültek ide és a bábeli hangzavar, a sok idegen nyelv hangja betölti a szűk kis udvart. Az apa tolókcson gyümölcsöt árul, míg meg nem betegszik. A fiú cipőpucolásba kezd, hogy segítsen, de az apját bíróság elé citálják, hogy miért engedi kiskorú gyermekét dolgozni, ahelyett, hogy iskolába küldené. Mikor kiderül a család nyomora, azt kérdi a bíró az apától, hogy miért nem maradt Magyarországon, hiszen ott is megélhetett volna, ha gyümölcsárusításra adja magát. Weiner így felel: "Ott nem házalhattam volna, szégyelte volna az egész rokonságom. Odaát csak a finom munka és a naplopás nem szégyen. A tönkrement ur holta napjáig ur maradhat, ha nem dolgozik, de megszűnt ember lenni, ha lesüllyed munkásnak. Ezért kellett nekem a családommal Amerikába jönni és ezért jön ide sok más is."

Házalóból edénymosogatóvá "lép elő" Weiner és akkorra már a felesége és a lánya is dolgoznak,

1955 Irta: PAPP VARGA ÉVA

de a szokatlan nehéz munka alatt a család egyik tagja a másik után betegszik meg és így keresztfül esnek a bevándoroltak minden tragédiáján. Amerika azonban azzal a lassu és kinos, de biztos folyamattal, amelyen olyan sokan átmentek, végül is talpra állítja a kis családot. Az apa "checker" lesz egy vendéglőben, megkedvelik, megbecsülik és ott marad. Már rendes lakást bérel, butort vesz a Weiner familia és iskolába kerül a fiu, aki évek mulva ügyvéd lesz és később politikai karriert csinál. Mire a "happy end"-hez jut a történet, rengeteg bajon megy át a család és bizony megrikatja a könyv az olvasót.

Különösen megkapó a könyvnek az a része, ahol egy öreg szomszédasszony megleckézteti Weiner-nét, mert az egyizben mikor igen elkeseredett, szidta Amerikát. Az öreg szomszédasszony szembeszáll vele: "Magukat nem hívta Amerika! Jöttek, mert a szülőházajukban nem találtak módot a megélhetésre. Itt még megtalálhatják a szerencséjüket, de soha ne szidja ezt az országot, inkább áldja, mert ebben a rossz világban ez az utolsó menedéke sok nyomorult embernek. Amit otthon élveztetek, az még visszajöhet maguknak ebben a csodálatos országban."

A könyv utolsó fejezetében a megbékélt, megöregedett család álma is megvalósul; még egyszer hazatérnek a szülőházába, de már nem bírják megszokni az ottani életet és a kis unoka is visszahívja őket az új hazába. "Mert nem csak a fecskemadárnak, hanem az öreg amerikásnak is két hazát adott a sorsa, hogy ne tudjon egyikőtől se elszakadni örökre. — zárja tanulságos és érdekes könyvét az ismeretlen író.

Simler Márton szerint a könyv  
König Samueltól szól, aki sokáig  
politikus volt N.Y.-ban.

Lásd: "A Gulyás Avenue emléke"  
V.Ö. Adattár H 6 a) kötet.)

